

Klassiskt Jeopardy

av Kjell Weinius, Uppsala

nivå	Forum Romanum
100	Byggnad där rättegångar hölls. (Vad är basilica?)
200	Byggnaden där statskassan förvarades. (Vad är Saturnustemplet?)
300	Byggnaden där senaten sammanträdde. (Vad är Curia (Hostilia)?)
400	Härifrån hölls politiska tal. (Vad är Rostra?)
500	Byggnaden är ett tempel som sköttes av kvinnliga präster. (Vad är Vestatemplet?)

nivå	Latinska kejsarsentenser
100	Yttrande som fälldes, då Caesar fälldes. (Vad är "Et tu, Brute?" eller Vad är "Ista quidem vis est"?)
200	Den förste kejsarens valspråk. (Vad är "Festina lente"?)
300	Qualis artifex pereo, sade han strax innan sin död. (Vem var Nero?)
400	Caligulas och Black Armys valspråk. (Vad är "Oderint, dum metuant"?)
500	Non olet, fick han till svar av sin far Vespasianus. (Vem var Titus?)

nivå	Latinska substantiv
100	Substantiv som betyder "pojke". (Vad är "puer"?)
200	Substantiv som betyder vän. (Vad är "amicus"?)
300	Ord som blivit stad på franska. (Vad är "villa"?)
400	Har givit franskan gloire och engelskan glory. (Vad är "gloria"?)
500	Terräng, terrass, territorium kommer från detta latinska ord. (Vad är "terra"?)

nivå	Etymologier
100	Betydde ursprungligen fritid. (Vad är skola?)
200	Betydde ursprungligen något rött. (Vad är rubrik? eller Vad är miniatyr?)
300	Det som ordet moll betydde från början. (Vad är mjuk?)
400	Har givit oss kejsare och tsar. (Vad är Caesar?)
500	Betyder ursprungligen en som är mer än. (Vad är magister?)

nivå	Latinska verbformer
100	Betyder "jag hör". (Vad är audio?)
200	Betyder "vi kallar". (Vad är vocamus?)
300	Betyder "de uppmanar". (Vad är monent?)
400	Betyder "hör!". (Vad är audi?)
500	Betyder han sitter. (Vad är sedet?)

nivå	Prefix
100	Betyder "samman, med". (Vad är con?)
200	Det engelska ordet international innehåller detta prefix. (Vad är inter?)
300	Exempel på prefix med motsatsbetydelse. (Vad är in/dis?)
400	Det eng. ordet contraceptive innehåller detta prefix. (Vad är contra?)
500	När t.ex. ad-similation blir assimilation. (Vad är assimilation?)

nivå	Suffix
100	Genus på ord med suffixet fr. -ité, ty. -ität, sp. -idad. (Vad är femininum?)
200	Suffix med betydelse full av. (Vad är -os-?)
300	Bildar lat. substantiv för en handlande person. (Vad är -nt-/-or?)
400	Det i svenskan vanligaste verbsuffixet på ord från latinet. (Vad är -era?)
500	Latinskt suffix som i svenskan kan få formen -ell. (Vad är -al?)

nivå	Allmänna sentenser
100	Det uttrycker fysiskt och psykiskt topptillstånd. (Vad är "Mens sana in corpore sana"?)
200	John Keatings latinska motto. (Vad är "Carpe diem"?)
300	Upplysande uttryck i skapelseberättelsen. (Vad är "Fiat lux"?)
400	Ciceroord, som kan uttrycka irritation över upprepade dumhet. (Vad är "Quousque tandem..."?)
500	En anledning till att man varje dag bör berätta för någon vad man gjort i skolan. (Vad är "Docendo discimus"?)

nivå	Språk
100	Moderspråk till bl.a. rumänska och rätoromanska. (Vad är latin?)
200	Walesiskan och iriskan är exempel på dessa. (Vad är keltiska språk?)
300	Norska, ryska, skotska och hindi är exempel på dessa. (Vad är indoeuropeiska språk?)
400	Europeiskt språk som inte är besläktat med något annat språk, så vitt man vet. (Vad är baskiska?)
500	På detta språk betyder "nä" ja. (Vad är grekiska?)

nivå	Latinska adjektiv
100	Betydde ursprungligen "hård", senare använt som musikterm. (Vad är durus?)
200	Passande namn för en stor pojke. (Vad är Magnus?)
300	Lat. adj. som finns i ordet renovera. (Vad är novus?)
400	Motsatsen till benignus. (Vad är malignus?)
500	Kanske motsatsen till humanus. (Vad är crudelis/inhumanus?)

nivå	Namn, namn, namn
100	"Navigare necesse est" var hans valspråk. (Vem var Pompejus?)
200	Kartag, som nästan skrämde livet ur Roms befolkning på 200-talet f.Kr. (Vem var Hannibal?)
300	Han hade kanske ihop det med Augustus' dotterdotter. (Vem var Ovidius?)
400	Romersk kejsare, som inte ville få en månad uppkallad efter sig. (Vem var Tiberius?)
500	En man som fann det rent principiellt. (Vem var Archimedes?)

nivå	Religiöst latin
100	Med dessa ord kan ens far tilltalas. (Vad är Pater noster?)
200	Gata i Jerusalem eller skolvägen. (Vad är Via dolorosa?)
300	Ofta titel på hymn till jungfru. (Vad är Ave Maria?)
400	Petri ord till Jesus strax utanför Rom. (Vad är Quo vadis, Domine?)
500	Kvinnoprästmotståndarnas bibliska argument. (Vad är Mulier taceat in ecclesia?)

nivå	Kvinnor i antiken
100	Hon förvred huvudet på såväl Caesar som Antonius. (Vem var Kleopatra?)
200	Flicka omsjungen i flera Catullusdikter. (Vem var Lesbia?)
300	Romulus och Remus moder. (Vem var Rhea Silvia?)
400	Hon ville inte låta Aeneas lämna Karthago. (Vem var Dido?)
500	Enligt Aristofanes organiserade hon en kärleksstreck i Aten. (Vem var Lysistrate?)

nivå	Perfekta yttranden
100	Caesars lakoniska krigsrapport. (Vad är Veni, vidi, vici?)
200	Archimedes utrop, då han funnit det. (Vad är heureka?)
300	Ord som Georg Stiernhielm ville ha på sin gravsten. (Vad är Vixit, dum vixit, laetus?)
400	Detta påstås kejsar Titus ha sagt om en förlorad dag. (Vad är Diem perdidit?)
500	Enligt Vergilius, Aeneas yttrande då Troja förstörts. (Vad är Fuimus Troes, fuit Ilium?)

nivå	Småord
100	Betydelsen av "itaque". (Vad är "därför"?)
200	Det latinska ordet för "här". (Vad är "hic"?)
300	Det latinska ordet för "där". (Vad är "ibi"?)
400	Betydelsen av "nam". (Vad är "ty"?)
500	Det latinska ordet för "ofta". (Vad är "saepe"?)

nivå	Så bodde man
100	Den stora salen mitt i ett romerskt bostadshus. (Vad är "atrium"?)
200	Bassängen mitt i ett romerskt hus. (Vad är "impluvium"?)
300	Rummet, där måltider intogs. (Vad är "triclinium"?)
400	Det rum, där man sov. (Vad är "cubiculum"?)
500	Trädgården i anslutning till huset. (Vad är "peristylum"?)

nivå	Temporala frågor
100	Tempus i satsen "Romanus sum". (Vad är presens?)
200	Tempus i satsen "Magister de Ovidio narrabat". (Vad är imperfekt)
300	Tempus i satsen "Ubi ludos spectavistis?". (Vad är perfekt?)
400	Tempus i satsen "Primus Romulus apparebit". (Vad är futurum (simplex)?)
500	Tempus i satsen "Latinus satis audiverat". (Vad är pluskvamperfekt?)

nivå	Historiska slag
100	Orten där romarna förlorade nästan hela sin här år 216 f.Kr. (Vad är Cannae?)
200	Sjöslaget som slutade med Kleopatras och Antonius nederlag. (Vad är slaget vid Actium?)
300	Orten där Caesarmördarna besegrades år 42 f.Kr. (Vad är Philippi?)
400	Skog i Germanien där flera romerska legioner förintades. (Vad är Teutoburgerskogen?)
500	Ort i Gallien där Caesar besegrade Vercingetorix. (Vad är Alesia?)

nivå	Romerska författare
100	Upphovsman till uttrycken "Carpe diem" och "Nunc est bibendum". (Vem var Horatius?)
200	Han skrev komedier som "Mostellaria" och "Miles gloriosus". (Vem var Plautus?)
300	Författaren till "De senectute" och "Tusculanae disputationes". (Vem var Cicero?)
400	Han skrev "Germania" och det historiska verket "Annales". (Vem var Tacitus?)
500	Han hade enligt egen utsago "svårt att inte skriva satir". (Vem var Juvenalis?)

nivå	Litterära verk
100	Vergilius epos om en trojans väg till Italien. (Vad är Aeneiden?)
200	Caesars kommentarer om kriget i Gallien. (Vad är De bello Gallico?)
300	Ovidius förvandlingssagor. (Vad är Metamorphoses?)
400	Livius verk om Roms historia. (Vad är Ab urbe condita?)
500	Petronius bok om en skrytsam uppkomling. (Vad är Trimalchios gästabud?)

nivå	Medicinskt latin
100	Det är svenska för "commotio cerebri". (Vad är hjärnskakning?)
200	Det är latin för "benbrott". (Vad är fractura?)
300	Där sitter skadan om man får diagnosen "vulnus oculi". (Vad är ögat?)
400	En undersökningsmetod av kvinnobröst. (Vad är mammografi?)
500	Ett suffix med betydelsen "inflammation". (Vad är -it(is)?)

nivå	Horoskoplatin
100	Stjärnbild, vars latinska namn betyder "kräftan". (Vad är Cancer?)
200	Zeus tvillingsöner Castor och Pollux ligger bakom det latinska namnet på denna stjärnbild. (Vad är Gemini?)
300	Den stjärnbild som på latin kallas Virgo. (Vad är Jungfrun?)
400	Det latinska namnet på Oxen. (Vad är Taurus?)
500	Det svenska namnet på stjärnbilden Pisces. (Vad är Fiskarna?)

nivå	Geografiskt latin
100	En stad i Tyskland, ursprungligen med namnet "Colonia". (Vad är Köln?)
200	Det nutida namnet på den stad romarna kallade "Aquae in Provincia". (Vad är Aix-en-Provence?)
300	Denna svenska stad har det latinska namnet "Gevalia". (Vad är Gävle?)
400	Provins i östra Canada, vars namn betyder "Nya Skottland". (Vad är Nova Scotia?)
500	Ett latinskt substantiv med betydelsen "läger" som ingår i stadsnamnen Chester och Leicester. (Vad är "castra"?)

nivå	I början är re ...
100	Det latinska ordet för "kung". (Vad är rex?)
200	Det latinska ordet för "jag svarar". (Vad är "respondeo"?)
300	De latinska orden för "stat". (Vad är "res publica"?)
400	Det latinska adjektivet för "övrig, återstående". (Vad är "reliquus"?)
500	Det latinska ordet för "drottning". (Vad är "regina"?)

nivå	Variation på tema
100	Det är perfektformen till verbet "mitto". (Vad är "misi"?)
200	Det är perfektformen till verbet "facio". (Vad är "feci"?)
300	Det är perfekt participformen till verbet "fero". (Vad är "latus"?)
400	Det är perfektformen till verbet "venio". (Vad är "veni"?)
500	Det är perfektformen till verbet "curro". (Vad är "cucurri"?)

nivå	Tidsetymologi
100	Det betyder egentligen den "tionde månaden". (Vad är december?)
200	Månadsnamn efter den förste kejsaren. (Vad är augusti?)
300	Det betyder ursprungligen "period om sex månader". (Vad är semester?)
400	Spanskt ord som egentligen betyder "sjätte (timmen)". (Vad är siesta?)
500	Det betyder egentligen "den andra (lilla delen)". (Vad är sekund?)

nivå	Botaniskt latin
100	Så många blad har en växt med epitetet "trifolius". (Vad är 3?)
200	Det latinska namnet på "hästhov". (Vad är Tussilago farfara?)
300	En växt, vars latinska namn är Anemone hepatica. (Vad är blåsippan?)
400	Där hittar man en växt med epitetet "lapponicus". (Vad är Lappland?)
500	En växt, vars latinska namn betyder "vårens lilla första". (Vad är Primula veris/gullviva?)

nivå	Förkortat latin i engelskan
100	Betecknar tiden före kl.12.00. (Vad är a.m./ante meridiem?)
200	Används i regel med förkortningen CV. (Vad är Curriculum vitae?)
300	Ett uttryck som betyder "i Herrens år" och förkortas A.D. (Vad är Anno Domini?)
400	Motsvarar svenskan OBS! och förkortas N.B. (Vad är nota bene?)
500	Står för "t.ex." (Vad är e.g.?) (=exempli gratia)

nivå	Rena latinet
100	En presens participform som betyder "ingående". (Vad är ingrediens?)
200	Ett svenskt ord som på latin betyder "fjäder". (Vad är "penna"?)
300	En grammatisk term med betydelsen "tid". (Vad är "tempus"?)
400	Ett idrottsredskap med betydelsen "skiva". (Vad är diskus?)
500	En latinsk imperativform i engelskan med betydelsen "tag". (Vad är "recipe"?)

nivå	Flicknamn
100	Flicka, vars namn betyder "seger". (Vad är Victoria?)
200	Så bör kanske flickan Pia vara. (Vad är "from/gudsfruktig"?)
300	Hennes namn betyder "den älskansvärda". (Vad är Amanda?)
400	Drottningnamn med betydelsen "den i skogen boende". (Vad är Silvia?)
500	Flicka, vars namn betyder "lilla björn". (Vad är Ursula?)

nivå	Svenska städer
100	Staden vars namn skulle kunna vara "Silva Caroli" på latin. (Vad är Karlskoga?)
200	Stad, vars namn skulle kunna vara "Pax Mariae" på latin. (Vad är Mariefred?)
300	Stad, vars namn är Holmia på latin. (Vad är Stockholm?)
400	Stad, vars namn skulle kunna vara "Multitudo" på latin. (Vad är Skara?)
500	Stad, vars namn skulle kunna vara "Decolla!" på latin. (Vad är Nacka?)

nivå	Reklamlatin
100	Bilmärke, som enligt namnet "rullar". (Vad är Volvo?)
200	Barnmat som producenten vill att vi <u>alltid</u> använder. (Vad är Semper?)
300	Ett sängmärke, som enligt namnet är ledaren. (Vad är Dux?)
400	Ett bokförlag, som naturligtvis producerar böcker. (Vad är Liber?)
500	Ett bevakningsföretag, vars namn betyder "säkerhet". (Vad är Securitas?)

nivå	Latin i var mans mun
100	I denna tas tabletter för oralt bruk. (Vad är munnen?)
200	Dentala ljud frambringas bl.a. med hjälp av dem. (Vad är tänder?)
300	Ett bilabialt ljud frambringas med hjälp av dessa två. (Vad är läpparna?)
400	Ord som betyder tunga men också språk. (Vad är lingua?)
500	Laryngala ljud frambringas med det. (Vad är struphuvudet?)

nivå	Grekiskt logi
100	Det betyder "läran om livet". (Vad är biologi?)
200	Det betyder tidsordning. (Vad är kronologi?)
300	Det betyder "sjäslära". (Vad är psykologi?)
400	Det betyder "läran om brott och brottslingar". (Vad är kriminologi?)
500	De tre ställen på kroppen som man sysslar med på en otorhinolaryngologiavdelning. (Vad är öron, näsa, hals?)

nivå	Ämbetsmän
100	Den högste ämbetsmannen, som också var ordförande i senaten. (Vad är konsul?)
200	Hans ämbets tid var 18 månader och han hade inflytande över senatens sammansättning. (Vad är censor?)
300	Denne fungerade som domare i olika typer av mål. (Vad är pretor?)
400	Han tillsattes i trängda lägen i högst 6 månader. (Vad är diktator?)
500	Han ansvarade för statens finanser. (Vad är kvestor?)

nivå	Rent latin
100	Så kallades badhusen i antikens Rom. (Vad är thermer?)
200	Det latinska ordet för "kallbad". (Vad är frigidarium?)
300	Det man gjorde i sudatorium. (Vad är svettas?)
400	Det latinska ordet för "varmbad". (Vad är caldarium?)
500	Det svenska ordet för apodyterium. (Vad är avklädningsrum?)

nivå	Kolossalt
100	Den typ av byggnad Colosseum är. (Vad är amfiteater?)
200	Den kolonnordning som finns på Colosseums bottenvåning. (Vad är dorisk?)
300	Det är året då Colosseum invigdes. (Vad är 80 e.Kr.?)
400	Det palats som delvis revs för att bereda plats åt Colosseum. (Vad är Neros Gyllene hus/Domus aurea?)
500	Antalet ingångar Colosseum hade. (Vad är 80?)

nivå	Uttryck med gudar och gudinnor
100	Sådana sjukdomar förknippas med kärleksgudinnan. (Vad är veneriska sjukdomar?)
200	Ställe där smideskonstens gud fick utlopp för sin möda. (Vad är vulkan?)
300	Sådana äventyr benämns med den manlige kärleksgudens namn. (Vad är amorösa?)
400	Med handelsmännens gud ett annat ord för kommersiell. (Vad är merkantil?)
500	Fryntlig och gemytlig som Jupiter. (Vad är jovialisk?)

nivå	Catullus
100	Kvinnan i Catullus dikter. (Vem var Lesbia?)
200	Om denna fågel skrev Catullus ett par dikter. (Vad är sparv?)
300	Platsen där Catullus familj hade lantställe. (Vad är Sirmio?)
400	Mannen Catullus tillägnade sin lilla poesibok. (Vem var Cornelius Nepos?)
500	Catullus' ord för "Jag älskar och jag hatar". (Vad är "Odi et amo"?)

nivå	Så börjar yttrandet
100	Så slutade Cato d.ä. sina tal i senaten. (Vad är "Praeterea censeo ..."?)
200	Så sägs gladiatorerna ha hälsat kejsaren. (Vad är "Ave Caesar ..."?)
300	Den trojanske prästen Laokoons ord då han såg trähästen. (Vad är "Quidquid id est..."?)
400	Så började Cicero sitt första tal mot Catilina. (Vad är "Quousque tandem ..."?)
500	Axel Oxenstiernas ord till sin son. (Vad är "An nescis, mi fili ..."?)

nivå	Horatius
100	Det motsvarar det svenska "Fånga dagen". (Vad är "Carpe diem"?)
200	Han som gynnade Horatius och givit svenskan ordet för sådant ekonomiskt stöd. (Vem var Maecenas?)
300	Den filosofiska riktning vars mål var ataraxia, frihet från oro och skräck. (Vad är epikureism?)
400	Det är inledningsorden till Horatius dikt efter slaget vid Actium. (Vad är "Nunc est bibendum"?)
500	Det hade Horatius fader varit. (Vad är slav?)

nivå	Latinska räkneord
100	Antalet musiker i en septett. (Vad är 7?)
200	Betyder egentligen den nionde månaden. (Vad är november?)
300	Antalet dagar före påsk enligt yttrycket Sexagesima. (Vad är 60?)
400	Så många fingerbreddar lång är duodenum. (Vad är tolv?)
500	Strängt taget vad man tar bort, då man decimerar. (Vad är en tiondel?)

nivå	Kemilatin
100	Betydelsen av ferrum. (Vad är järn?)
200	Betydelsen av argentum, som också finns i fr. argent. (vad är silver?)
300	Betydelsen av carbo. (Vad är kol?)
400	Betydelsen av aurum, som givit fr. or. (Vad är guld?)
500	Betydelsen av plumbum, som också finns i plombera. (Vad är bly?)

nivå	Grekiska räkneord
100	Det antal ljud en diftong består av. (Vad är 2?)
200	Antalet versfötter i en hexameter. (Vad är 6?)
300	Antalet hörn i byggnaden Pentagon. (Vad är 5?)
400	Antalet dagar som skildras i boken Decamerone. (vad är 10?)
500	Det antal sidor en tetrapak har. (Vad är 4?)

nivå	Tidsfrågor
100	Den fredliga perioden ca 27 f.Kr. – 180 e.Kr. (Vad är Pax Romana?)
200	Enl. traditionen året för Roms grundläggning. (Vad är 753 f.Kr.?)
300	En tidsperiod som slutar ca. 500 e.Kr. (Vad är antiken?)
400	Kort avslutande krig i Roms historia 149-146 f.Kr. (Vad är 3:e puniska kriget?)
500	Det år det västromerska riket föll. (Vad är 476 e.Kr.?)